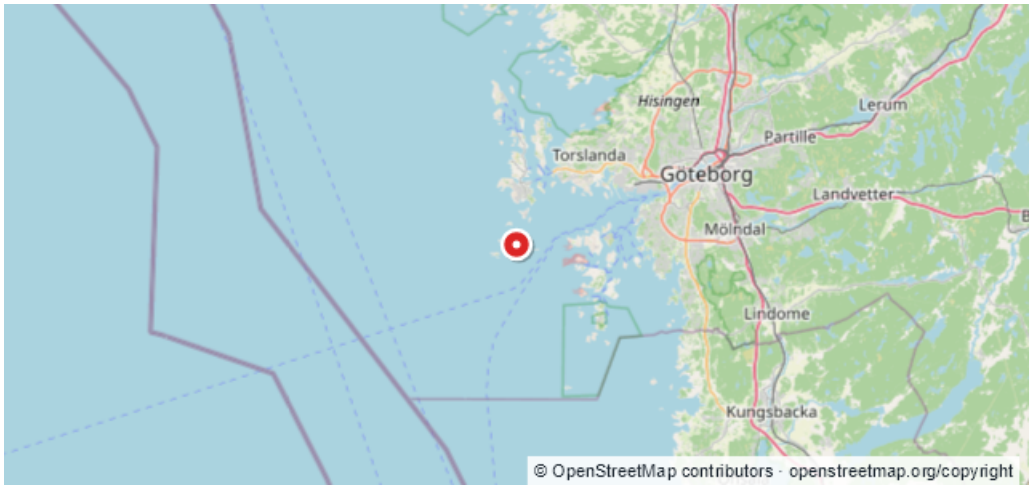
Vönskapen

ID: 3916 · Sikker position
www.vragguiden.dk/vrag/3916

Position & Dybde

WGS84 · Beregnet WGS84-visning
57:38,518N 11:38,461E

ED50
57:38,55N 11:38,54E

Dybde (top)	Dybde (bund)
10 m	**17 m**
Stævnretning	Afstand til kyst
Ukendt	**0,1 km**

Beskrivelse

Kilde:$.Skawdyk Undervandsguide v. John Andersen OBS! Danmarksfærgene sejler tæt forbi stedet og det giver en del dønninger. Træskib på rejse fra Stocjholm til Lissabon formodentlig med en last porcelæn og kridtpiber. Skibet blev bygget af eg i 1690, Jacobstad, Finland, og var på 190 commercelæster (= 494 tons). V"nskapen var et "helt frit kompaniskib", det betyder at skibet var udskrevet til orlogsflåden og til gengæld kunne fritages for skat. Sandsynligvis var skibet i dette sammenhæng bestykket med kanoner. V"nskapen var med en besætning på 18 mand på vej hjem fra Lissabon da det blæste op og man søgte via Vinga at komme i havn. På grund af det voldsomme uvejr var det umuligt at tage los ombord og V"nskapen stødte senere på grund. Ved grundstødningen mistede skibet roret og man kastede derfor ankerne. Ankerne kunne imidlertid ikke holde skibet og det drev derfor ind mod Ekesk"r. Kaptajn Bengt Grundell forsøgte sammen med 3 besætningsmedlemmer at redde sig i skibsbåden, men den kæntrede straks og de 4 druknede. Ved at kravle i land på storråen lykkedes det 13 af de 14 tilbageværende at redde sig over på Ekesk"r. Her sad de i to døgn og så skibet blive slået til pindebrænde før hjælpen nåede frem. Efter underretninger om optagelse af illegale fund undersøgte Marinearkeologisk Selskab (svensk) vraget i 1995 og fandt følgende: Område 1 kridtpiber, område 2 træfund, område 3 trækonstruktioner. 1990 fandt sportdykkere to 1600-1700 tals stokankre udenfor Ekesk"r og søgte om bjergningsret. Ansøgningen blev afslået og ankrene, der tidligere var taget op på lavt vand, blev sænket på ca. 30 m. dybde. G"teborg Amatørdykarklub fandt i 1992 kridtpiber og porcelæn på stedet. Kridtpiberne bærer mærkerne "Kr"nt IS", "Kr"nt hjarta", "Kr"nt WL", "Kr"nt VD", "Kr"nt KP", "PIB" og "ISW". Piberne er meget medtagene af strøm og alger, der er ikke fundet hele skafter. Talerknerne er forsynet med skrift, der ikke giver nogen mening, før hele stellet lægget i nummerorden ved siden af hinanden. Alle dele er i forvaring hos G"teborg Søfartsmuseum. Det er ikke usandsynligt, at der findes flere rester af skibet på dybere vand ud for kysten. Marinearkeologisk Selskab G"teborgkredsen har vurderet, at vraget ikke er så værdifuldt, at de vil foretage systematiske udgravninger på

stedet. (c)Rettet den 02/08-1998. ANDERS CLAUSEN ### Svensk kildeopdatering fra Fornsök **Registrering:** RAÄ L1960:6100 **Kilde:** Riksantikvarieämbetet, Fornsök (CC0 1.0) **Dato:** 01-01-1960 **Kildens position (WGS84):** 57:38,534N 11:38,425E **Område:** Göteborg, Västra Götaland [Åbn den originale registrering i Fornsök](https://app.raa.se/open/fornsok/lamning/0a914fbb-d153-4aef-b698-cdbc4ffccfb3) ### Dansk sammendrag af opdateringen Wänskapen, også kaldet Vänskapen, var et kraftigt bygget, kravellbygget træsejlskib, klassificeret som et »helt frit kompagniskib«. Det var sandsynligvis bevæbnet og kunne ved behov tages i flådens tjeneste, mens rederne til gengæld fik skattelettelser. Da vinden om morgenen den 30. maj 1706 tiltog til storm, forsøgte skibet at nå en havn og satte kurs mod Vinga for at få lods. Det hårde vejr forhindrede lodsbåden i at gå langs siden. Wänskapen grundstødte, mistede roret og måtte kaste anker. Næste morgen var vinden vokset til orkan, og skibet drev for anker mod Ekeskär. Kaptajnen og tre besætningsmedlemmer forsøgte at redde sig i skibsbåden, men den kæntrede straks, og alle fire druknede. Tretten ombordværende reddede sig ved at kravle i land ad storråen, mens skibet huggede mod Ekeskärs klipper. De sad strandet på klipperne i to døgn, før hjælpen nåede frem fra de nærliggende øer, og måtte imens se fartøjet blive slået i stykker. Folk fra Fotö, Hönö og Styrsö bjærgede efterfølgende gods under vanskelige forhold. Det førte til en konflikt, fordi både bjærgere og besætningsfolk havde tilegnet sig last, inventar og personlige ejendele, blandt andet vin, en druknet sømands trøje, den omkomne koks køkkenudstyr og en tintallerken. På Brännötinget blev de pålagt at levere tingene tilbage til ejerne eller deres pårørende. Syd for Ekeskär er der gennem årene fundet store mængder fragmenter af kridtpiber, især stilke, samt glas, stentøj, blåhvid fajance og jernkonkretioner. Kridtpiberne er så talrige, at de sandsynligvis udgjorde en del af lasten. Selve vraget var ikke synligt over havbunden i 1969, men der er senere rapporteret større sammenhængende trækonstruktioner under vand nordvest for fundområdet. --- ### Svensk originaltekst fra Fornsök **Beskrivelse:** Fartygslämning, WÄNSKAPEN, 1706-05-30. 1969 uppgav några sportdykare att de träffat på kritpipor och fajansskärvor på platsen, och ansökte om att få utföra slamsugningar i området. Inget av själva vraket uppgavs vara synligt ovan botten. Något tillstånd utfärdades aldrig, med hänsyn till rådande fornminneslagstiftning. De föremål som dykarna redan hunnit bärga insändes till SSHM för datering och dokumentation. De flesta fynden som bärgats genom åren torde härröra från ett uppskattningsvis 25 x 25 m stort område söder om ett litet skär alldeles söder om Ekeskär. Här påträffades stora mängder fragment av kritpipor, främst skaft men även några piphuvuden i dålig kondition. Kritpiporna är så många att de sannolikt utgjort en del av lasten. Vidare observerades enstaka skärvor av glas, stengods, blåvit fajans, järnkonkretioner, samt en del fynd av recent slag. Inget trägods observerades. Strax väster om detta område finns en låda, som mäter ca 30 x 30 cm och har något slags hyllplan inuti. Nordväst om denna fyndplats, strax nedanför Ekeskär, finns större sammanhängande träkonstruktioner. Ett tiotal gropar utspridda över området är åstadkomna av mänsklig hand och härrör med stor sannolikhet från olovliga grävningar. Färjetrafik, dyning och sovenirplockning gör att en viss omrörning i bottenmassorna äger rum. Det är troligt att föremål från vraket även kan påträffas på djupare vatten (status 1995). En kanon skall enligt uppgift från Göran Werner tidigare ha funnits på grunt vatten. 1960-talet och framåt, keramik (bl a fajans) och kritpipor bärgade av sportdykare. Fynd finns bl a vid SMG och SMM. Övrigt: Kritpiprona på vrakplatsen har märkena "Krönt IS", "Krönt hjärta", Krönt WL", "Krönt VD", "Krönt KP", "PIB" och "ISW". Händelseförlopp: Då vinden ökade till stormstyrka beslutade man om morgonen den 30 maj 1706 att försöka nå någon hamn. Man satte kurs mot Vinga i hopp om att få lots. Det hårda vädret gjorde det emellertid omöjligt för lotsbåten att borda fartyget. Wänskapen grundstötte och förlorade sitt roder, och man nödgades kasta ankar. Nästa morgon hade vinden ökat till orkanstyrka, och Wänskapen draggade mot Ekeskär. Kaptenen och tre besättningsmän försökte rädda sig i skeppsbåten, men den kantrade genast och de fyra ombordvarande drunknade. 13 av de ombordvarande på Wänskapen lyckades rädda sig genom att krypa iland på storrån, medan skeppet högg mot Ekeskärs klippor. I två dygn blev de skeppsbrutna sittande på klipporna innan hjälp från närbelägna öar anlände. Under tiden kunde de se hur fartyget slogs i spillror. Historik: Wänskapen klassades som ett "helt fritt kompaniskepp". Det var således kraftigt byggt, förmodligen också bestyckat, och kunde vid behov tas i anspråk av örlogsflottan. I gengäld fick redarna skattelättnader på fartyget. 1990/1994 påträffades ett (eller 2) välbevarat stockankare av 1600/1700-talsmodell utanför Ekeskär. Dykarna, som ansökt om att få bärga ankaret, flyttade det till grundare vatten, men när ansökan avslogs sänktes det på dryga 30 m djup. Bärgningar: Lokalbefolkning från Fotö, Hönö och Styrsö lyckades trots svårartade förhållanden utföra bärgningar på vraket. Efter detta uppstod en konflikt mellan bärgare och besättningsmän, då både bärgarlag och besättning passat på att

förse sig med last, inventarier och personliga tillhörigheter såsom vin, en död besättningsmans tröja, den döde kockens köksutrustning, en tenntallrik m.m. Målet avgjordes på Brännötinget, och de anklagade ålades att återbörda de stulna sakerna till de rättmätiga ägarna eller deras anhöriga. **Alternative navne:** - WÄNSKAPEN - VÄNSKAPEN **Orientering:** Vinga sand, På S sidan av Ekeskär, NO Vinga alt 57,38,530E11,38,480N **Placering:** Under vand **Terræn:** Sand, klippor **Antikvarisk vurdering:** Fornlämning **Begrundelse:** Fartygslämningen uppfyller fornlämningsrekvisiten och har tillkommit före år 1850. **Anbefalet vurdering:** Övrig kulturhistorisk lämning **Aktualitet:** Fundet er bekræftet ved en fysisk undersøgelse **Undersøgelsesstatus:** Delundersökt — Besiktigat av MASG 1992 och 1995. 1986 uppgav sportdykare att porslinsskärvor, ölkrus och kritpipor bärgats från platsen. 1992 genomförde Göteborgs amatördykarklubb en mindre undersökning i området och bärgade en del föremål. 1993 utförde Marinarkeologiska sällskapet Götheborgskretsen MASG sökningar vid Ekeskär. I sundet mellan Ekeskär och skären NO om ön, samt SV om Ekeskär påträffades inte några fynd. I närheten av det lilla skäret omedelbart S om Ekeskär påträffades däremot på 13 meters djup en låda, som hade något slags hyllplan inuti och som mätte ca 30x30 cm. Fyndet lämnades in situ. Dykare skall även ha observerat större sammanhängande träkonstruktioner NV om det lilla skäret under 1990-talet. 1995 fick MASG höra talas om att dykare skulle ha bedrivit illegal "utgrävningsverksamhet" i området, varför man beslöt att undersöka saken. Gropar från olovlig grävning kunde konstateras. **Skadestatus:** Ikke registreret som beskadiget **Egenskaber:** - Byggnadsteknik: Kravell - Framdrivning: Segel - Material: Trä **Skriftlige kilder:** - Arkivhandlingar: Svenskt marinarkeologiskt arkiv (SMA) - SMM:s och SMG:s arkiv - Litteraturhänvisning: Danbratt & Odenvik "Styrsö socken. Ur dess historia från forntid till nutid. Styrsö kommun 1966. - Staffan von Arbin: Vänskapen vid Ekeskär - en hotad vrakplats, för en utförlig bärgningshistorik. - Bohuslänsmuseum - Marinarkeologisk tidskrift 4/1996, s.10-13. - Extern identitet: Ansvarig organisation: Statens maritima museer, Externt register: SjöMIS, Extern identitet: 9313:007 **Publiceret:** 19-11-2021 **Senest ændret:** 19-11-2021 **Registreringsgrundlag:** Sjökort **Målemetode:** Manuell inprickning **Positionsfejlmargin:** 10 m **Indlæsningsusikkerhed:** 25 m

Sidst rettet af: twm Dato: 15-09-2026